

KISS, É.:

MALAKOLÓGIAI ÉVFORDULÓK, 1986 - MALAKOLOGISCHE JUBILÄEN,
1986

"Laudamus veteres, sed nostris utimur annis;
Mos tamen est aequè dignus uterque coli."
/OVIDIUS: Fasti, I: 225-226/

Carlo ALZONA 1881 Torino - 1961 Genova

Az olasz malakológia egyik legtevékenyebb tagja volt. Fiatal kora óta érdekelte a természettudomány, elsősorban az entomológia és bioszpeleológia vonzotta. A bolognai egyetemen először a természettudományi fakultásra iratkozott be, majd átiratkozott az orvostudományi kerrra, ahol 1904 végén doktorált. Pszichiátriában specializálta magát és az akkori legnevesebb idegyógyászok előadásait hallgatta Münchenben és Berlinben. 1908-ban már egy milánói pszichiátriai kórház főorvosa volt. 1915-1918 között az első világháború alatt önkéntes orvosként dolgozott. 1933 szeptemberében Genovába költözött, s ott teljesen a természettudománynak szentelte minden idejét. Elsősorban bogarász és barlangkutató volt, de élete utolsó évtizedeiben a malakológia felé fordult. 1947-ben elvállalta a genovai Museo Civico di Storia Naturale "G. Doria" vezetését, amit 1955-ig végzett. Ő volt az olasz fauna legjobb ismerője, jó gyűjtő és fáradhatatlan kutató volt. Nagy szárazföldi és édesvízi gyűjteményt hozott létre, hatalmas könyvtárral rendelkezett. Összesen 9 malakológiai publikációja van, az első 1903-ban jelent meg. Feleségével JOLE ALZONA BISACCHIVAL, aki szintén publikált csigákról, sokat dolgozott együtt. Halála után özvegye vette át a "Malacofauna Italica" című közös munkájuk kiadását, ami 1971-ben jelent meg. A könyv a fajok felsorolása mellett teljes olasz bibliográfiát is ad.

Nikolaj Ivanovics ANDRUSZOV 1861 Ogyessza - 1924 Praha

A tengerészcsaládból származó orosz kutató a gimnázium elvégzése után határozta el, hogy természettudós lesz. Az egyetem alatt neogén kövületgyűjteményét földtan professzora segítségével dolgozta fel. Szorgalmas munkával két évig tanulmányozta a Kercs-félszigetet, s harmadéves egyeteista korában, 1883-ban megjelent első tudományos dolgozata. Az egyetem után két éves ösztöndíjjal a bécsi, zágrábi, berlini és párizsi muzeumokat tanulmányozta. Hazatérése után magántanárként a pétervári egyetemre került, ahol 1896-ig dolgozott. 1897-től a tartui egyetem alkalmazta, majd 1904-1912-ig Kievdn lett egyetemi tanár. Ezután a Földtani Bizottság geológusa lett. 1914-től az Akadémia rendes tagja. 1919-ben súlyosan megbetegedett. Külföldre utazott, hogy ott gyógyíttassa magát, de 1924-ben Prágában meghalt. Több mint négy évtizeden keresztül végzett földtani és őslénytani kutatásokat, s megismerte az orosz neogént. Rétegtani, regionális munkáin kívül foglalkozott tengeri geológiával is. Sokat utazott, s a gyűjtött anyagot maga dolgozta fel. Többször járt Magyarországon is. Munkaterülete Romániától egészen a Távól-Keletig terjedt.

Johann CHARPENTIER 1786 Freiberg - 1855 Bex

Életrajza a Soosiana, 1980, 8: 81. oldalán található.

Stephan CLESSIN 1833 - 1911 Regensburg

Életrajza a Soosiana, 1983, 10/11: 121. oldalán található.

Eduard DEGNER 1886 Freiwalde - 1979 Berlin

Apját, aki Berlinben gimnáziumi tanár volt, 7 éves korában elvesztette. Ekkor egy ismerős családhoz került, s náluk nőtt fel Lippstadtban. 1905-ben visszatért Berlinbe tanulni, majd 1909-1912 között Lipcsében végezte tanulmányait. Itt került jó barátságba H. SIMROTHtal és megismerkedett P. EHRMANNnal is. 1913-ban egy évre Positanóba ment tanulni. Ebben az időben rákokkal foglalkozott, disszertációját is rákokról írta.

1914-ben a frankfurti egyetemre került. 1916-ban katonai szolgálatra vonult be. Két évi francia hadifogság után 1920-ban tért vissza Németországba és a hamburgi Zoológiai Múzeum Mollusca gyűjteményének vezetője lett. 1922-től tagja a Deutsche Malakozoologische Gesellschaftnak. 1925-ben és 1928-ban dél-olaszországi gyűjtőúton vett részt. Érdeklődésének középpontjában elsősorban a Murellák variációi és elterjedésük állt. Az 1930-as évek elején kezdett foglalkozni a lábasfejűekkel. 1932-ben a hamburgi egyetemtől professzori címet kapott, bár nem tartozott az egyetem tantestületéhez, csak vendég előadó volt. 1943-ban a második világháború idején háza és teljes könyvtára leégett. Ez a csapás igen súlyosan visszavetette addigi tevékenységében. Utolsó nagyobb munkáiban a jobbos Laciniaria biplicata öröklődésével foglalkozott. 1968-ban végleg Berlinben telepedett le. Malakológiai publikációinak száma 28. Ezek közül a legjobbnak tartható munkája 1927-ből való: Zur Molluskenfauna Unteritaliens, Mitt. zool. Staatsinst. zool. Mus. Hamburg, 43: 39-124.

J.-B.-P.- Sylvestre de GRATELOUP 1782 Dax - 1861 Bordeaux
Életrajza a Soosiana, 1983, 10/11: 115. oldalán található.

Robert John Lechmere GUPPY 1836 London - 1916 Trinidad

Mérnök, majd gyarmatügyi titkár volt Trinidadban. 1868-1891 között ő a sziget iskoláinak főfelügyelője. Fő érdeme Trinidad sziget geológiájának feltérképezése. E tevékenysége mellett több folyóiratban publikált recens csigákról. A Ny-Indiai szigetek harmadkori /tercier/ fossziliáiról több mint 60 publikációja van.

Fritz HAAS 1886 Frankfurt am Main - 1969 Hollywood, Fl., USA

Az Unionacea főcsalád legkiválóbb ismerője volt. Már diákként kapcsolatba került KOBELT-tal, aki későbbi tudományos munkájának irányt adott. Doktori címet 1910-ben a heidelbergi egyetemen szerzett, majd 1911. január 1-től a Senckenberg Múzeumban asszisztens lett. 1922-től ugyanitt KOBELT utódja. Főként az édesvizi kagylók rendszerével és elterjedésével

foglalkozott. Ekkor teremtette meg a muzeum gerinctelen gyűjteményeinek újra felállításához a műszaki alapokat. A Német Malakológiai Társaságnak 1909-től volt a tagja. 1914-től Spanyolországban gyűjtőúton vett részt, de az első világháború kitörése miatt egészen 1919-ig nem tudott hazamenni. 1919-ben, hazatérése után, WENZzel együtt az Archiv für Molluskenkunde kiadója lett. A folyóirat kiadása mellett nagy lendülettel foglalkozott a föld recens édesvízi kagylóival. Kutatásai során rájött, hogy az Uniók héjformája az ökológiai viszonyokra vezethető vissza. 25 éves tudományos tevékenység után 1936-ban a németországi politikai változások miatt állását fel kellett adnia. Elbocsátása után még két évig a frankfurti muzeumban dolgozott, de közben utazást tett ÉK Braziliában és az USA-ban, ahol új munkalehetőséget keresett. Így került 1938-ban a chicagói Field Museumhoz, ahol egészen nyugdíjazásáig, 1959-ig dolgozott. Új hazájában is sokat utazott, sok gyűjtőúton vett részt, pl.: Brazília, Florida, Arizona, Kalifornia, Bermuda-szigetek, Kuba, Palesztina, Bahama-szigetek, Vancouver-sziget. Chicagói tartózkodása alatt főleg a dél-amerikai gastropodákkal foglalkozott. 1954-ben tudományos tevékenységét Cretzschmar-ezüstéremmel ismerték el. 333 publikációja 1908-1969 között jelent meg. 1930-1931-ben a dél-amerikai, 1936-ban az afrikai Uniókról ír. 1959-ben készült el az Unionacea szuperfamiliáról szóló könyve. Legjelentősebb összefoglaló munkája: Superfamilia Unionacea. In: Das Tierreich. Berlin, 1969. Chicagói különnyomat-gyűjteményét a frankfurti muzeumnak ajándékozta 1967-ben. 60 éves kutatói tevékenysége alatt 385 új nevet vezetett be, ebből 77 genusnév és 308 faj vagy alfaj.

Frederick Wollaston HUTTON 1836 Gate Burton, Lincolnshire - 1905

A híres bogarász THOMAS VERNON WOLLASTON unokaöccseként már korán vonzódott az entomológia iránt. 1853-ban a nagybátyja egy új fajt nevezett el róla. 1855-ben katonai pályára lépett és tüzérként részt vett a krími háborúban. 1866-ban kapitányként lépett ki a hadseregből. Hamarosan Új Zealand-

ba költözött és ott bekapcsolódott az új zealandi szigetek geológiai kutatásaiba. Egész életében ezen a témán dolgozott kisebb-nagyobb megszakításokkal. Ebben az időben ismerkedett meg a szigetek faunájával és flórájával. Azok leírásával neve világszerte ismertté vált. 1880-ban Christchurchban telepedett le, ahol néhány éven keresztül az egyetem biológia professzoraként dolgozott, majd 1893-ban a város Canterbury Muzéumának igazgatója lett. A múzeum az ő vezetése alatt az angol gyarmatok egyik leggazdagabb és legjobb intézményévé fejlődött. 1892-ben a Royal Society tagjává választja, 1902-ben pedig a londoni Rovartani Társaságnak lesz tagja. Sok társaságnak volt még tagja. 1905 elején, csaknem 40 évi távollét után, hazalátogat Angliába, ahol levélből ismert kollégái örömmel fogadják. Ugyan ebben az évben, Angliából hazatérőben, hajón halt meg 69 éves korában a Jóreménység fok közelében. Munkássága alapján Új Zéland legnagyobb tudósa. Sokat publikált Új Zéland geológiájáról és természettörténetéről. Sok cikkben foglalkozik rovarokkal. Utolsó munkájában az új zélandi szigetek teljes faunájának fajjegyzékét tette közzé. Címe: Index Faunae Novae-Zealandiae. London, 1904. Malakológiai szempontból legfontosabb munkái: Manual of the New Zealand Mollusca. Wellington, 1880.; Catalogue of Marine Mollusca of New Zealand. 1873; Catalogue of the Tertiary Mollusca of New Zealand. 1873.

Georg Friedrich KINKELIN 1836 Lindau - 1913 Frankfurt am Main

A lindai, augsburgi és müncheni iskolák után 1858-ban érettségizett. Berlin és München e yetemlein tanult, államvizsgát 1861-ben tett természetleírásból és kémiából. Kedvenc területei a geológia, őslénytan, kémia, ásványtan. 1863-1866 között egy berlini festékgyár vezetője volt, 1867-től pedig a svájci Zofingen városában alkalmazták aritmetika, fizika, földrajz és biológia tanárként. 1873-tól ugyanitt az izraelita iskolában is tanított. 1874 májusában Baselben doktorált. 1876 őszétől 1906-ig, nyugdíjazásáig, Frankfurtban tanított különböző főiskolákon. 1894-ben a

professzori címet is megkapta. Frankfurtba költözése után tagja lett a Senckenberg Társaságnak. Harmadkori puhatestűekkel foglalkozott, s emellett Európában a poliocén flóra legjobb ismerője volt. Frankfurt környékének geológiáját kutatta fel. Ő alapította meg a Senckenberg Múzeum geológiai gyűjteményét, amelyet 1884-től haláláig, a paleontológiai gyűjteménnyel együtt, vezetett. Recens gyűjteménye a Senckenberg Múzeumban található. Legfontosabb munkája: Die Originale der Paläontologischen Sammlung im Senckenbergischen Museum und die auf dieselben bezügliche Literatur. 1903. Frankfurt.

Isac LEA 1792 Wilmington, Del., USA - 1886 Philadelphia, Penna., USA

Észak-amerikai könyvkiadó és malakológus. Neve főleg az Unio-félék kutatásával és más édesvizi csigák tanulmányozásával hozható szoros kapcsolatba.

Hans LOHMANDER 1896 - 1961

Halála előtt a göteborgi Természettudományi Múzeum geológiai és entomológiai osztályainak volt vezetője. A lundii egyetemen tanult, s már ott jól ismert néhány alacsonyabb rendű állatcsoportot, köztük a szárazföldi csigákat. Kutatásait következetesen végezte. Feltérképezte Dél-Svédország alsóbbrendű talajfaunáját. Gyűjtéseit Dániára is kiterjesztette, hogy nyomon kövesse Dél-Svédország faunájának bevándorlási útjait. Gyűjteménye, amely kb. 400 ezer tételt tartalmaz, jelenleg a göteborgi múzeumban található. 57 zoológiai publikációja van, ebből 29 malakológiai témájú. Publikációinak többségét svéd nyelven közölte, s emiatt malakológiai körökben kevésbé ismerték.

Carl Jonas PFEIFFER 1779 Cassel - 1836 Cassel

Apja lelkész volt. Még születése évében elköltöztek Marburgba, ahol 14 éves koráig járt iskolába. Ezután kereskedőtanoncként Casselbe került egy szövetkereskedőhöz. A tanonc-idő után Frankfurtba ment, de 1800-ban már ismét Marburg-

ben volt, s ott élő nyelveket tanult és akadémiái előadásokat látogatott. 1803-ban bátyjával közösen egy dohánygyárat vettek Hanauban, s ketten vezették azt. Sokat járt üzleti úton Németországban, Svájcban, Ausztriában és Magyarországon. Ezeket az utakat többnyire lóháton tette meg. Hanauban megismerkedett GOTTFRIED GARTNER természetkutatóval, aki felkeltette érdeklődését a német csigák iránt. Attól kezdve gyűjtötte őket, s könyveket szerzett meghatározásukhoz. Kutató tevékenysége miatt egyre jobban visszavonult az üzleti munkától. 1821-1828 között 3 kötetet adott ki "Naturgeschichte deutscher Land- und Süßwasser-Mollusken" címmel. Elismerésként néhány tudományos társaság tagjává választotta. 1831-ben agyvérzést kapott, melynek következményeiből sosem gyógyult ki. Gyűjteménye részben barátjához, MENKÉhez került, részben unokaöccse, L. PFEIFFER kapta meg. Később a MENKE-féle gyűjtemény elaprózódott illetve eladták.

Arnold TETENS 1886 Oppeln - 1962 Sprenberg

A német molluszka-fauna kiváló ismerője és szorgos gyűjtője volt. Fiatal éveit a szülői házban töltötte, majd Breslauba /Wroclaw/ került egyetemre. Ott építészetet tanult, de geológiai előadásokat is hallgatott. Az egyetem után mérnökként felső sziléziában dolgozott. Abban az időben elsősorban harmadkori fossziliákat gyűjtött, de C. R. BOETTGER biztatására recens puhatestűekkel is kezdett foglalkozni. Részt vett az első világháboruban, majd Freiburg i. Br.-ban a Rajna- és Herne-csatorna megépítésén dolgozott mérnökként. Az 1920-as évek második felében visszaköltözött Németország K-i részébe és Frankfurt a. d. Oder mellett vállalt állást. Az 1930-as években Berlinbe került. Mindenütt gyűjtött puhatestűeket, amelyeket készséggel átadott tudományos feldolgozásra U. STEUSLOFFnak. Ő maga nem akart publikálni, megelégedett egy saját gyűjtemény felállításával. Gyűjtései elsősorban kvarter időből valók. 1934-1939 között C. R. BOETTGERnek volt segítségére sok gyűjtőuton. Berlini tartózkodása alatt főleg Uniókat gyűjtött, s így több malakológust is ellátott anyaggal. Foglalkozott azonban Pisidiumokkal is. Gyűjtés-

technikai tapasztalatairól három cikket publikált és egy cikket írt a Margaritifera margaritifera nevű folyami gyöngy-kagylóról. Egy kéziratát az észak német-lengyel területek Pisidiumaíróól H. ZEISSLER dolgozta át és publikálta. Külföldön mindössze egyszer járt, Jugoszláviában, ahonnan nagy tömeg barlanglakó csigát vitt haza. A második világháboruban lakását bombatalálat érte, s teljes gyűjteménye elpusztult. Az a kevés anyaga maradt meg, melyet a berlini múzeumban helyezett letétbe. A háboru után visszaköltözött Frankfurt a. d. Oder mellé, majd 1950-től haláláig Welzowban élt.

Bryant WALKER 1856 Detroit, Mich., USA - 1936 Detroit, Mich., USA

Ügyvéd, amatőr malakológus. Az egyetemet 1878-ban Ann Arborban fejezte be. Főleg édesvizi és szárazföldi csigákat gyűjtött. Gyűjteményét Ann Arbor egyetemére hagyta. 155 malakológiai publikációjában 143 új taxont írt le.

Wilhelm August WENZ 1886 Frankfurt - 1945 Frankfurt

Apja kézműves volt. Iskoláit Frankfurtban végezte, érettségi vizsgát is ott tett. Érettségi után Heidelberg, Tübingen és Marburg egyetemén tanult matematikát, fizikát, botanikát, zoológiát. 1908-ban kitüntetéssel végzett. Az egyetem elvégzése után tanár lett és tanárként dolgozott haláláig. Kedvenc időtöltése a csillagászat és geológia mellett szorgalmasan gyűjtötte Frankfurt harmadkori fossziliáit. 1905-ben megismerkedett O. BOETTGERrel, aki sokban támogatta őt. 1912-ben már kizárólag harmadkori csigákat gyűjt, s néhány éven belül a németországi harmadkori üledékek legjobb ismerőjévé vált. 1913-tól tagja a Senckenberg Társaságnak. 1914-ben paleontológiai díjat nyer. 1916-1917 között geológiai előadásokat tart a Senckenberg Intézetben. 1918-ban katonai, geológiai szolgálatra hívják be Strassbourgba. Könyvtára és hatalmas összehasonlító gyűjteménye lehetővé tette, hogy munkáját otthon végezze. Nagy áttekintő és irodalmi ismerete volt. 1916-tól haláláig a *Nachrichtsblatt /a mai Archiv für Molluskenkunde elődje/ szerkesztője volt.*

A második világháboruban háza, teljes könyvtára és gyűjteménye elpusztult. Ekkor elhagyta Frankfurtot és Babenhausenben telepedett le, ahol teljes tudományos tétlenségre volt ítélve. A környék puhatestűit gyűjtötte. 129 tudományos publikációja van, ebből 120 foglalkozik az európai terciérral. Legfontosabb munkái: "Gastropoda extramarina tertiaria" im Fossilium Catalogus 1923, 3387 Seiten; "Gastropoda" im Handbuch der Paläozoologie. Band 1, 1938/44; 1664 Seiten.

Franz Andreas ZIEGLER 1761 Laibach (=Ljubjana) - 1842 Wien
Filozófiai tanulmányokat végzett az egyetemen, majd Bécsbe ment és az akkori K. K. Naturalienkabinetben kapott állást. 1806-ban kuztossá nevezték ki, 1823-ban nyugdíjba vonult. Egész életét a tudománynak szentelte. Húsz éven át főleg csigákkal foglalkozott, de rengeteget tett az entomológia ügyében is.

FORRÁSOK

ABBOTT, R. T. /ed./ /1973/: American Malacologists. - Ann. Mus. Stor. Nat. Genova, 1961, 72: 353. - Arch. Moll., 1947, 76: 1-9; 1962, 91: 123; 1964, 93: 165-168; 1970, 100: 1; 1980, 110: 109-114. - Ber. SNG, Frankfurt, 1913, 44: 271-277. - Földtani Közlöny, 1962, 92: 334. - J. Conch., London, 1917, 15: 189. - Nachrichtsbl. dtsh. malak. Ges., 1887, 19: 18-19; 1906, 38: 111. - Nautilus, 1936, 50: 28, 59-64. - PFEIFFER, A. L. /1886/: Die Familie PFEIFFER. Kassel. - Proc. Malac. Soc. London, 1917, 12: 218-219. - Zeitschr. Malak., 1846, 3: 112.

KISS ÉVA

Természettudományi Múzeum Állattára

Budapest

Baross u. 13.

H-1088

